

PER SCHREINER

ELSTER,
ADRESSEN,
DARIN

tiden

Per Schreiner

Elster, Andresen, Dahl

Roman

Tiden Norsk Forlag

En oktobermorgen i nittenførtito kom Harald Elster gående over fjellet. Det var nær vindstille, disen spredte sollyset og fikk landskapet til å gløde. Men Harald stoppet ikke for å beundre utsikten, han gikk stivt, med blikket ned. Det gjorde vondt i brystet, og den ene armen var så kald at han hadde mistet følelsen i den. Ansiktet var skrapet opp og buksene hadde to lange flenger. Harald stavret seg nedover mot den nærmeste slake dalen han så. Et par ganger måtte han sette seg for å hvile, men hver gang hadde han problemer med å komme seg opp igjen. Til slutt turte han ikke å stoppe.

Det nærmet seg kvelden da han fikk øye på en liten seterbu på en åpen plass i den lave bjerkeskogen. Døren var bare låst med en pinne som var stukket i slåen. Bua besto av et lite avlukke ved døren, et enkelt rom med to brisker og en liten jernovn. Med venstre hånd fyrte han opp ovnen, før han pakket seg inn i et tjukt teppe og la seg. Det verket da følelsen kom tilbake i armene og bena. Utenfor hørtes lyden av geiter og regn.

Neste dag våknet han av et skrik. En jente sto i døråpningen og så på ham, så forsvant hun ut. Stivt kom Harald seg på bena og gikk etter. Hun hadde stoppet tyve meter bortenfor bua. «Ikke vær redd», sa han. Et øyeblikk ble jenta stående og se alvorlig på ham, så snudde hun og gikk bort. Han forsøkte å ta henne igjen, men etter noen få skritt stakk det i brystet og han mistet balansen. Harald tok seg imot med den ene armen, så svimte han av. Neste gang han våknet, lå han inne på brisken med et teppe over seg. Hun hadde slept ham inn.

De neste dagene levde de sammen i den lille bua. Stort sett var hun ute, men kom inn for å lage middag og la seg tidlig hver kveld på brisken ved siden av. Hun passet på geitene hele sommeren. En gang i uka dro hun ned til bygda for å proviantere, men ellers var hun der alene. Hun het Tordis.

Harald kom fra et lite tettsted nesten innerst i fjorden. Det siste året hadde han gått med forsyninger til en koie som ble brukt av motstandsfolk. Han fikk levert noen pakker med mat på kvelden, og tidlig på morgenen snek han seg noen hundre meter opp til koia. Der la han fra seg pakken utenfor døren. Et par ganger hadde noen kommet ut og snakket kort med ham, før han gikk.

En morgen, en uke tidligere, hadde Harald blitt advart av en nabo. Stedet var oppdaget av tyskerne, og to menn var tatt. I frykt for at de ville avsløre ham, pakket han fort en sekk og løp opp en smal sti som førte ham helt opp på fjellet, og derfra dro han østover, mot Sverige. Det var nesten tretti mil til svenskegrensen. Fire dager sov han i utløer og under steinheller. Den femte dagen gikk han langs en rund fjellrygg. Det regnet, og underlaget var løst. Sløvt greide han å trække feil og skled ned fjellsiden, over tyve meter, før han stoppet brått i en steinrøys. Der ble han liggende et kvarters tid, omtåket og

overbevist om at han hadde brukket i hvert fall et ben og en arm. Men da han kom til seg selv, oppdaget han at armene og beina var hele. Sakte krabbet han seg opp av røysa, fant sekken og lua og gikk forsiktig videre. Etter en times tid fikk han vondt i brystet og skjønnte at han hadde brukket noen ribben. Da det ble mørkt, gjorde det vondere. Harald famlet rundt en stund, før han la seg inn under en stor einerbusk. Neste morgen våknet han frossen og greide så vidt å reise seg. Han vaklet videre og forsto at han måtte komme seg i hus.

Etter en uke sa Tordis at han begynte å lukte stygt, og han gav motvillig fra seg klærne, som hun vasket i bekken. Selv vasket han seg et stykke nedenfor. Etterpå satt han naken på bredden med et teppe rundt seg. På avstand kunne han se at hun hengte klærne hans til tørk på noen bjerkegrener, så høyt at ikke geitene ville nå dem. Så ga hun ham beskjed om å gå inn. Hun hadde fyrt kraftig opp i ovnen. Harald var gjennomfrossen, og det hjalp ikke at Tordis la begge teppene over ham. Hun slukket lampen og kledde av seg før hun la seg sammen med ham under teppene. Den natten, eller en av de følgende nettene, unnfanget de Reidun, min eldste tante. Harald var da nitten, Tordis var femten. En uke lå de i samme seng, så kom frosten. Hun var nødt til å dra tilbake til bygda, ellers ville det komme folk og lete etter henne.

Tidlig en morgen utstyrte hun ham med niste, så tok de følge med geitene et stykke nedover stien. Selv om de hadde delt seng en uke, var de sjenerte da de klemte hverandre farvel. Harald sto og så etter Tordis mens hun jaget dyrene videre, helt til hun var ute av syne. Så gikk han østover.

Han var forberedt på et par ukers vandring, men allerede neste dag støtte han på en mann med en lastebil som kjørte ham til grensen. Dagen etter sto han i Älvdalen i Sverige. Egentlig hadde Harald tenkt at krigen var over for hans del, han var ikke tiltrukket av fare og ville helst få seg en rolig jobb i Sverige. Men da noen av de andre norske flyktningene oppdaget at han snakket litt engelsk og tysk, fikk han beskjed om at han skulle ut av landet. Ingen spurte hva han ville. Han ble kjørt sydover og fulgt om bord i en fiskeskøyte som tok ham, og en gruppe andre nordmenn, med til den danske øya Læsø, hvor han like etter ble hentet av en annen fiskeskøyte som kjørte dem til England.

Resten av krigen var Harald Elster i London, hvor han jobbet på et kontor som lå under den norske ambassaden. Han oversatte dokumenter mellom engelsk, tysk og norsk. Det var et ganske behagelig liv, med fast lønn og hyggelige kolleger. Da krigen endte, forsøkte han å finne en ny jobb i London, men lyktes ikke. Pengene tok slutt, men ambassaden tilbød å dekke reisen hjem. I september førtifem sendte han brev til moren og fortalte at han hadde bestilt billett. Noen dager etter tok han båten til Bergen. Derfra bussen videre, to ferger og en buss til, før han kom hjem på kvelden. Mesteparten av

bygda hadde møtt opp på holdeplassen for å ønske ham velkommen. Det var korps og taler, den lokale avisen tok bilder, og det var laget en mengde kaker. Harald var ganske uforberedt og forsøkte først å forklare – hans innsats i krigen var beskjeden, mange hadde gjort mer. Ingen ville høre på ham, Harald var det nærmeste de kom en helt i den lille bygda. Han lot dem feire seg, og da han gikk hjem med sin mor på natten, følte han seg nesten som den helten de hadde ønsket seg. Moren var blitt gammel i løpet av de tre årene han hadde vært borte. Hun døde bare ti år senere, før hun fylte femtifem. Det hadde alltid bare vært de to. Haralds far hadde dratt til sjøs før han ble født og blitt borte. Noen påsto at han hadde stukket av, mens moren sa at han måtte ha dødd på sjøen. Hun kjente ikke farens etternavn. Men han het Harald, så navnet var igjen.

Harald hadde ingen konkrete planer, men hans nye status som hjemkommen helt gjorde livet enkelt. Noen venner fra London kontaktet ham da de skulle starte et forlag som oversatte skolebøker, og Harald flyttet til Oslo. Bare seks måneder etter at han kom hjem, hadde han en god jobb i hovedstaden, en omgangskrets av gamle eksilnordmenn, og ble møtt med vennlighet overalt. To år etter var han medeier i forlaget.

I slutten av mai nittenførtisyv ble han med noen av sine forlagskamerater til en hytte på fjellet, og på toget hjem oppdaget han at de stoppet like ved stedet hvor han hadde tilbrakt seksten dager, fem år tidligere. Han tok farvel med de andre, og gikk av toget. Så gikk han de to timene nordover, opp på fjellet.

Bua lå som før, deler av taket og pipa var skiftet, ellers var alt likt. Han gikk litt rundt på plassen, men det var ingen folk å se, så han følte seg dum. Det var uklart hvorfor han hadde oppsøkt stedet. Han hadde allerede bestemt seg for å gå tilbake for å ta neste tog, da døren gikk opp. Og der sto Tordis, bustete etter å ha sovet middag. Hun skvatt da hun oppdaget Harald, så ble hun stående og se på ham mens hun sakte rettet på det lange håret. Det slo ham hvor voksen hun så ut nå, i hans fantasi hadde hun vært den samme som fem år tidligere. Det gikk en stund før hun spurte om han var tilbake, og han sa at han bare var på tur forbi. Så ble de stille igjen. «Det er vel noen du bør møte», sa hun og gikk inn i bua. Harald ble stående og vente til Tordis kom ut, kledd i en tykk ulljakke. Så gikk hun mot stien, han fulgte etter. De gikk i stillhet.

Et par timer senere var de fremme ved et grått hus i ytterkant av stasjonsbyen. Toglinjen gikk rett nedenfor. Tordis gikk inn i huset uten å banke på, og han fulgte etter, inn på kjøkkenet. I en lenestol ved vinduet satt en dame i førtiårene og røykte mens hun bladde i et ukeblad. Ved et langbord satt det en jente på rundt fire år og spiste brødsiver. «Dette er Reidun», sa

Tordis og nikket mot jenta. Harald ble stående. Det tok en stund før han ble vant til halvmørket inne i huset og tydelig kunne se ansiktet til Reidun, de litt blasse fargene hennes og øyenbrynene som nesten var vannrette, slik som hans. Et ansikt som lignet mer på hans mor enn han selv. En stund ble han stående og studere jenta, mens Tordis sto i døren. Jenta så uttrykksløst på den fremmede mannen mens hun tygget. Så tok hun et ny bit og tygget igjen. Det gikk et minutt før Harald sa at de kanskje burde gifte seg nå. «Ja, kanskje det», svarte Tordis.

Tordis hadde aldri fortalt hvem faren var. Noen rykter hadde gått om at det kunne være en tysk soldat, noe hun ikke bekreftet eller avkreftet. I frykt for politiet ville hun ikke si noe om Harald og flukten hans. Familien hadde ikke mange venner på stedet, og etter at Reidun kom, ble det færre. Ikke at det var så ille. Et par ganger ble det knust vinduer i huset, og det hendte at noen ropte etter henne da hun gikk på butikken, men ellers fikk hun gå i fred. Da frigjøringen kom, dro hun opp på fjellet med Reidun for ikke å risikere at feirende sambygdinger plaget henne eller datteren. Heldigvis var det andre fra stedet som var mer utsatt, og etter å ha skamklipt et par jenter som hadde hatt tyske kjærester og arrestert en NS-mann, roet sinnene seg. Tordis ble bare en ganske vanlig jente som hadde et barn utenfor ekteskap.

Den første tiden etter at freden kom, håpet hun at Harald skulle dukke opp, med da han ikke kom, aksepterte hun det. Hennes liv var blitt litt hardere etter at hun fikk barn, men det hadde ikke vært så mye å skryte av fra før. Hun hadde sluttet skolen da hun var tolv. Hun gjetet sauer og geiter på sommeren. Resten av året hjalp hun faren, som var snekker og hadde et lite verksted bak huset, eller hjalp moren i huset. Tordis mor tilbrakte dagene med å stelle seg selv, lese ukeblader og røyke. Hun drømte om Amerika, men kom aldri dit.

Nå som Harald Elster giftet seg med Tordis, økte familiens status. Elster var, ifølge Tordis mor, av gammel fin bergensslekt, noe som ikke var helt sant. De holdt et lite bryllup på hennes hjemsted, så flyttet de til Oslo hvor Tordis ble hjemmeværende mor i et leid hus rett utenfor byen. Harald hadde vært bekymret for at hun ikke skulle finne seg til rette, men Tordis likte Oslo fra første dag. Hun la om dialekten og fikk seg venner. Første sommerferie dro de tilbake til bygda og kjøpte bua med tanke på å bygge en hytte en gang. Den lokale bonden syntes ikke det var verdt stort, og aksepterte et bud på atten hundre kroner for den lille bygningen og nesten tretti mål tomt. Et par år etter bygget de en liten hytte der oppe.

Fire år etter at krigen var slutt, fikk de tvillinger. Kristine, som senere ble moren min, og tanten min, Gro. Forlaget vokste og ble senere kjøpt opp av et større forlag. Harald fikk godt betalt for sin andel. Da tvillingene ble født,

kunne de derfor kjøpe seg et hus med eplehage utenfor byen. De fikk seg kjøleskap og en bil. I tillegg til hytta på fjellet kjøpte de, noen få år etter, en hytte ved kysten som de brukte i sommerferien. Harald fortsatte å jobbe som redaktør med ansvar for oversatt faglitteratur. Etter årene i London snakket og skrev han nær flytende tysk og engelsk. Senere tok han noen franskkurs ved universitetet, men fikk aldri noen formell utdanning utover gymnaset. Tordis hadde jobbet full tid siden hun var tolv, og nå mente hun at tre barn, et stort hus og to hytter var nok å passe på. Hun fikk seg aldri noen jobb utenfor hjemmet. Hvis hun hadde ambisjoner eller drømmer hun ikke fikk oppfylt, sa hun ingenting om det. Antakelig hadde hun fått et liv som var godt over hva hun hadde forventet seg. Hytta betydde ikke så mye for henne, men det var en anledning til å være hjemme, og i løpet av påskeferien kunne hun være litt sammen med sine foreldre og sin storebror som nå var flyttet hjem og sakte holdt på å drikke seg i hjel i en liten nybygget leilighet ved togstasjonen. Hennes andre bror hadde forsvunnet under krigen. Harald likte godt å ta seg en tur på fjellet, og fortalte gjerne barnebarna om første gang han møtte Tordis, men etter en uke var han godt fornøyd og lengtet hjem til byen.

I nittensekstifem giftet Reidun seg med en syv år eldre mann, og ba like etter om å få lov til å bygge en egen hytte på stedet. Foreldrene forsto ikke hvorfor de trengte det, men skilte ut en tomt femti meter fra deres. I løpet av et par år bygget Reidun og mannen en hytte som var omtrent dobbelt så stor som foreldrenes. Den nye hytta hadde mange vinduer og lå litt underlig plassert, på en liten forhøyning i terrenget. Reidun fikk to gutter og en jente, mine fettere og kusiner. Mannen hennes hadde hva hun kalte *rkwr u nkumg rt drgo gt*, noe som betød at han etter hvert arbeidet mindre. Han er en klossete og støyende mann, men det er ikke mye vondt i ham. Reidun og de tre barna er alle ganske usympatiske og skeptiske til andre mennesker. Mor fortalte at Reidun en gang ble voldtatt på folkehøyskolen, og jeg syntes at det var en god grunn til å bli skeptisk til folk, men mor sa at Reidun var usympatisk selv før det.

I nittensekstini giftet Gro seg og flyttet til sentrum av Oslo, hvor hun la mye vekt på å være urban. I nittensyttito bygget hun og mannen en hytte førti meter nord for Reiduns, en ferdighytte hvor de endret kledningen og satte inn småmønstrede vinduer for å gi inntrykk av at den hadde ligget der lenge. Hytta var ikke større enn søsterens, men en del høyere, noe som storesøsteren mente både var breialt og smakløst. I nittensyttifem fikk Gro en datter som hadde en slags sykdom som gjorde at det var mye hun ikke kunne spise. Så fikk de en sønn som hadde konsentrasjonsvansker, og etter det solgte de leiligheten i byen som hadde steget til nesten det dobbelte, og

kjøpte seg en del av en firemannsbolig i forstaden.

Da mor giftet seg i sytti, som den siste av søsknene, tilbød foreldrene henne å ta over den gamle hytta, men de andre søstre mente at det var urettferdig, og at de burde bli kjøpt ut av denne. Reiduns mann, som var eiendomsmegler, takserte hytta, og taksten ble såpass høy at mor og far foretrakk å bygge selv. De bygget en mindre hytte som de la i ytterkant av den store tomta, godt gjemt i terrenget. De andre søsknene så på denne hytta som spinkel og stygg og altfor moderne.

Mine foreldre fikk meg, deretter to jenter. Vi har ingen handikap. Søsteren min Sarah er to år yngre enn meg, og vi har ikke så mye til felles. Min yngste søster, Charlotte, er fem år yngre enn meg. Jeg liker henne best, men heller ikke vi har mye til felles. Vi har likheter, men det er vanskelig for meg å beskrive dem. Min eldste søster har et aktivt sosialt liv, men er hele tiden involvert i forskjellige krangler. Hennes krets forandrer seg litt hele tiden. Min yngste søster har færre, men bedre venner. De virker alle litt kjedelige, slik som henne.

Midt på syttitallet besto Elstersletta, bortsett fra bua hvor Reidun var unnfanget, av en ganske vanlig hytte, en som var dobbelt så stor, en som var en del høyere, og mine foreldres hytte, som lå litt for seg selv. Ettersom årene gikk, vokste alle hyttene med tilbygg, anneks, uthus og plattinger. Samtidig kom hyttefeltene i området nærmere. Selv om det stadig var små konflikter mellom søsknene og enda mer mellom de inngifte, var de alle enige om at de nye hyttefeltene var en uting og at folk bygget for stygt og uten sans for historie og omgivelser. For Elsterne følte at de hadde hevd, de hadde røtter der.

Harald og Tordis likte å se familien, men selve stedet ble ikke noe viktigere for dem ettersom årene gikk. Barna deres var der mer enn dem. Siden Tordis' foreldre og bror døde, hadde de egentlig ingen bånd til bygda. Det lille, flate området mellom skogen og bakkene ned mot bygda, som en gang hadde vært vakkert, med dyr og en liten bu, var nå begynt å ligne på et boligfelt. Det kom en grusvei opp til hytta, og snart kunne det stå opptil ti biler inne på tomta. Foreldrene mine var de som holdt mest igjen, men de kunne ikke slippe unna veien, og senere en brønn og pumpehus. Det kom strøm, og Reiduns mann bygget en stor, utendørs jacuzzi. Mesteparten av året står hyttene tomme. Det er noen der sporadisk på sommeren og utover høsten, men det er bare i påsken at det er folk på alle hyttene.

Da jeg var liten, var jeg mye i huset til besteforeldrene mine, som mor og tantene kalte villaen, men jeg ble aldri godt kjent med mormor. Hun gjorde

noe nyttig hele tiden og pratet ikke for mye. Når hun snakket, var det på rent Oslo-mål. Det eneste som avslørte oppveksten hennes, var at hun skarret svakt. Hun forsto ingenting av sytti og åttitallets ungdomskultur. Hun hadde et godt, men litt distansert forhold til sine døtre, og var uinteressert i svigersønnene. Hun likte barnebarna sine. Da hun fikk beskjed om at hun hadde kreft og at det var lite å gjøre med det, ble hun enda stillere, men det virket ikke som om humøret hennes endret seg vesentlig.

Mor og jeg dro med Harald for å snakke med presten før begravelsen. Han spurte om Tordis hadde hatt et forhold til kirken. Harald var usikker. De var gift i kirken og alle barna var døpt, men ellers trodde han ikke at hun var så opptatt av religion. Da presten spurte om hun var troende, måtte Harald tenke etter, og endte med å svare at han ikke visste. De hadde aldri snakket om slike ting.

Under begravelsen holdt presten talen kort. Det var ikke mange fremmøtte utenom familien. Det var venner og kolleger av Harald, men ingen fra bygda hvor Tordis hadde vokst opp og levd som enslig mor i fire år. Vi hadde til slutt fått tak i nevøen hennes, et barn av den alkoholiserte broren. Nevøen takket for beskjeden, men ønsket ikke å komme til begravelsen. Han hadde levd godt uten å kjenne sin far eller hans familie, og han foretrakk å fortsette slik.

Etter at hun døde, dro ikke Harald på fjellet, og lot barna tro at det var fordi han hadde så mange fine minner derfra. Han sa at han følte seg gammel, men sannheten var antakelig at han var lei av stedet og hvor utbygd det var. Det irriterte ham at skogen bak hyttene spredte seg og at trærne ble høyere. Han likte ikke at de ødela utsikten og skapte skygge. Han likte ikke grantrær.

Det hendte at han betrodde seg til meg. Kanskje han kjente seg igjen, på en annen måte enn i de andre barnebarna. Harald fortalte at han synes det var trist at han aldri fikk noen sønn. Han vokste opp sammen med moren sin og måtte bo med kvinner, sin kone og sine døtre til han ble gammel. Så hvis det var noe han savnet, var det å være sammen med menn. I London bodde han sammen med to andre karer, noe han hadde likt veldig godt. Men han bebreidet ingen, han var glad for barna sine, glad for Tordis og glad for at krigen hadde kommet og tatt ham bort fra den lille bygda som hadde så få muligheter og så lite lys. Før han begynte å glemme, fortalte han meg igjen historien om krigen og Tordis. Om hvor redd han var da han dro, og hvor lite han egentlig hadde bidratt med. Etter krigen hørte han at ingen av gutta som ble tatt av tyskerne, snakket. Den ene ble mishandlet ganske lenge, men holdt kjeft og greide å rømme da de skulle kjøre ham til Bergen. Den andre hengte seg i den provisoriske cellen som var laget på kommunehuset, før han ble avhørt. Og om de hadde snakket, ville kanskje ikke Haralds bidrag vært så farlig. Han hadde gått opp med forsyninger et tyvetall ganger, kanskje de ville

ha latt ham gå. Takket være tyskerne og krigen og det at han hadde øre for språk, ble livet hans godt. Det skjedde ham nesten bare gode ting. Ikke hadde han jobbet så forferdelig hardt heller. Ikke i London og ikke på forlaget.

Da han passerte åtti, ble Harald redusert, og etter hvert begynte han å rote. Han fortalte om krigen som om han hadde deltatt i kamper, og noen ganger snakket han om gamle motstandshelter som om de var hans nære venner.

Helt mot slutten ble han stillere. Han flyttet inn på et hjem, bare noen hundre meter fra villaen, og virket ganske fornøyd. Noen dager da vi besøkte ham, var han nesten som før, bare at han begynte å bli tynn og litt gjennomsiktig. En av de siste gangene vi var innom, grep han tak i armen min og så alvorlig på meg. «Hvem var det jeg skulle være igjen?» sa han. «Harald Elster», svarte jeg. Han slapp armen og nikket sakte for seg selv. «Det var det», sa han. «Jeg visste det var noe sånt.»

Da Harald ble begravd, seksten år etter Tordis, var det også få som kom. Tidligere hadde han hatt et aktivt sosialt liv, men de fleste av hans gamle venner var døde nå, og i de siste årene hadde han ikke vært så selskapelig. Reidun, Gro og mor snakket med presten. Igjen spurte den samme presten, seksten år eldre nå, om Harald hadde hatt noen tro. De hadde sett på hverandre, men ingen av dem kunne svare. Jeg tror ikke det, sa Gro. Han snakket aldri om det.

To måneder etter at Harald døde, solgte søsknene huset og delte pengene. Gro kjøpte ut hytta ved sjøen. Hytta til Harald og Tordis på fjellet ble kjøpt ut av Reiduns eldste sønn, som rev den og bygget seg en stor tømmerhytte. Rundt huset bygget han en veranda på høye, tykke stolper.

Foreldrene mine brukte deres andel av pengene på å pusse opp hytta og betale ned gjeld. Jeg og søstrene mine fikk penger, slik at vi hadde egenkapital til et sted å bo. Jeg kjøpte først, en del av en tomannsbolig et stykke utenfor byen. Vi bor der ennå. Den yngre søsteren min flyttet ut av landet en periode, men kom tilbake etter noen år og kjøpte et rekkehus nær barndomshjemmet vårt. Den yngste søsteren min kjøpte senere en leilighet inne i byen.

Hytta på fjellet deler vi med mor. I påsken er det fullt der, og resten av året står den stort sett tom. Vi er der nesten en hel uke, men allerede etter fire dager begynner jeg å få nok. Hvis jeg må velge en favorittdag i året, vil dagen da vi drar hjem fra påskefjellet komme høyt på listen.

For å tekkes meg, eller tekkes mor og resten av familien, er min kone Hege blitt knyttet til stedet, og snakker pent om det når hun får anledning. Mens vi fremdeles var opptatt av hverandre, sa jeg til henne at vi ikke trengte å dra

dit, men hun insisterte på at hun hadde lyst. Antakelig ser hun på det som en gunstig byttehandel. Hun tilbringer en uke med Elsterne på fjellet, og kan da unngå dem med god samvittighet resten av året. Dessuten vil hun gjerne være mesteparten av sommerferien ved sjøen. Noen ganger har jeg nevnt at det er en byttehandel, og da har hun nektet. Jeg vet ikke hva hun egentlig mener og liker lenger, og jeg har sluttet å spørre.